

Handbok i skadeförebyggande arbete

Vi har tidigare informerat om ett pågående arbete med att ta fram en enkel användarvänlig handbok som ska inspirera till att komma igång att effektivt och systematiskt driva skadeförebyggande arbete i kommunen.

Nu är handboken klar och vi har börjat sprida informationen till våra internt upphandlade försäkringsskunder. Målet med att systematiskt driva ett skadeförebyggande arbete är att minska risker för egendomsskada och de konsekvenser skadan medför den drabbade verksamheten.

Handboken tar upp följande sex fokusområden vilka enligt statistik och erfarenhet kan kopplas till de vanligast förekommande skadetyperna för egendomsskada i kommunal verksamhet, dvs brand, inbrott/stöld, skadegörelse och vattenskador.

- Systematiskt brandskyddsarbete
- Hantering av brandfarliga varor
- Alarmering vid brandlarm
- Anlagd brand och skadegörelse
- Inbrott och stöld
- Vattenskador

Ny dom med relevans för kommunernas handläggning av skadeståndsärenden

I början av mars 2020 har Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) avgjort ett mål med en person som har överklagat ett beslut i ett skaderegleringsärende hos Kammarkollegiet till förvaltningsdomstol. HFD kom fram till att överklagandet ska avvisas, eftersom frågan istället bör prövas som ett tvistemål i tingsrätt.

Det händer att Kommunassurans ibland får frågor från kommuner om ett beslut från kommunen i skadeståndsärenden ska ha överklagandehänvisning med. Kommunassurans uppfattning i den frågan är att överklagandehänvisning inte behövs, eftersom ett skadeståndskrav mot kommunen är ett civilrättsligt anspråk, där kommunens ställningstagande inte kan överklagas till förvaltningsdomstol. Den nya domen talar i samma riktning.

Information om Patientskada

I januari skickade vi ut ett informations- och nyhetsbrev special. Det handlar om de krav som ställs på kommuner i patientskadelagen och patientsäkerhetslagen.

Syftet med specialnummer är att ge tips på hur regelefterlevnaden kan förbättras i kommunerna, samtidigt som en tydlig process kan säkerställas. Om du inte har tagit del av informationen från oss kan du hämta specialnumret [här](#).

Årets tema - Ny teknik & Nya Risker

Precis som tidigare år kommer vi publicera en artikelserie i tre delar på årets tema som för 2020 handlar om Ny Teknik & Nya risker. Vi startar i detta nummer.

Antalet elektriska apparater försedda med uppladdningsbara batterier på våra arbetsplatser och i våra hem har ökat de senaste åren. Olika typer av batterier återfinns i allt från elcyklar, elbilar och sparkcyklar till laptops, verktyg och mobiltelefoner. I takt med att elbilar blir allt fler ökar också förekomsten av större batterier. Just nu är litiumjonbatterier den dominerande batteritypen tack vare deras höga energidensitet och effektivitet. I den här artikeln vill vi belysa några risker kopplade till denna typ av batterier och vad man behöver tänka på för att hantera dessa risker.

NY TEKNIK & NYA RISKER

Batteriladdning

Laddning av elektriska apparater förekommer dagligen i nästan alla verksamheter. Oavsett om det är datorer, mobiltelefoner, elbilar eller elcykelbatterier som laddas medför det en viss brandrisk som är bra att känna till.

Vad är risken?

Bränder i batterier kan bland annat uppstå på grund av kortslutning, felfungerande eller sliten utrustning. Om batteriet är placerat på eller i närheten av brännbart material kan detta leda till en snabbt utvecklad och svårsläckt brand.

När det kommer till bränder i elbilar är antalet bränder som startat i själva bilbatteriet relativt få, även globalt sett. När sådana bränder har inträffat har det i de flesta fallen berott på att batteriet blivit skadat, till exempel i samband med en krock. I bränder där elfordon varit involverade har ungefär hälften startat i elsystemet i byggnaden där fordonet laddats. Särskilt uppmärksam bör man vara om en elbil laddas i ett vanligt eluttag. Sådana eluttag är inte anpassade för att klara av den belastning som laddning av ett bilbatteri medför i längden.

Svårsläckta bränder: Ett litiumjonbatteri som överhettas kan snabbt orsaka en intensiv och svårsläckt brand. Brännbart material i närheten kommer snabbt att antändas och leda till fortsatt brandspridning.

Giftig brandrök: All rök som bildas vid brand är giftig men när det brinner i ett litiumjonbatteri kan det bildas fluorvätesyra som är irriterande, giftig att andas in, starkt frätande i vätskeform och skadlig vid hudkontakt!

Hög belastning av elektriska komponenter: När större batterier som bilbatterier laddas belastas elsystemet väldigt hårt vilket kan medföra skador på systemet och brand i laddutrustningen.

SNABBA FAKTA

Litiumjonbatterier

Litiumjonbatterier är den nu dominerande batteritekniken och återfinns i allt från elcyklar, elbilar och sparkcyklar till laptops och mobiltelefoner. Batterierna är effektiva men kan vara mycket brandfarliga. En brand i ett litiumjonbatteri är ofta mycket snabb och explosionsartad. Större batterier kan ha mycket lång brinntid. Upp till 45–60 minuter!

Termisk rusning

Termisk rusning är något som kan uppstå i litiumjonbatterier. Det innebär att temperaturen i batteriet av någon anledning skenar, till exempel vid laddning av ett skadat batteri, vilket kan få den elektrolyt som finns inuti batteriet att antändas. Det i sin tur kan leda till ett explosionsliknande förlopp, mycket svårsläckt brand och frigörande av giftiga gaser.

Vid släckning

En brand som uppstår i ett batteri kan vara mycket svårsläckt. I synnerhet om det rör sig om ett litiumjonbatteri. Ofta är också källan till värmeutvecklingen inkapslad och svår att komma åt med släckmedel. För mindre batterier är vatten eller pulver effektiva släckmedel. Även brandfiltar kan vara effektiva. Större batterier kan kräva mycket stora mängder vatten för att kylas ner tillräckligt. Det finns även speciellt framtagna släckare för litiumjonbatterier vilket är lämpligt för utrymmen där batterier av större storlek, eller en större mängd batterier förvaras.

MÖJLIGHETER FÖR RISKREDUKTION

RÄTT UTRUSTNING

- Använd alltid rätt laddare! Oavsett typ av batteri/produkt bör den laddare som används vara avsedd för produkten. Laddare och produkter ska alltid vara CE-märkta.
- Skadade eller förbrukade batterier ska lämnas till en återvinningsstation omgående.
- Laddning av elbilar ska bara ske i laddstolpe eller laddbox avsedda för elbilsladdning. Till exempel bör laddning via vanliga motorvärmastolpar inte tillåtas av fastighetsägare då de inte är anpassade för den höga belastning som uppstår vid elbilsladdning. Det sliter på uttagen och kan i värsta fall orsaka brand. Tänk också på att eventuella förlängningsladdar ska vara godkända för laddning!

RÄTT PLACERING

- En övergripande strategi är att begränsa tillgång till brännbart material i närheten av laddningen. Det lättaste sättet att uppnå detta i praktiken är att ordna dedikerade och utmärkta platser för laddning. För mindre batterier kan detta till exempel vara i ett dedikerat plåtskåp eller bänk med obrännbar skiva. Runt laddningsplatsen bör det inte förvaras brännbart material. Följande avstånd kan användas som riktmärken:
 - Laddning små elektriska apparater och cykelbatterier: 0,5 meter
 - Större batterier till exempel truckar 1,5 meter
- Koppla bort batteriet från laddaren när det är fulladdat.
- Laddning direkt i vägguttaget är det säkraste. Undvik skarvladdar och grenuttag om det är möjligt! Undvik även att koppla ihop flera grenuttag med varandra.
- Batterier bör varken laddas eller förvaras i kalla eller varma miljöer. Brännbara gaser kan börja frigöras inne i batteriet om den uppnår en temperatur som överstiger 70 °C.
- När det gäller laddningsplatser för elbilar i publika garage bör dessa placeras så nära in/utfarten som möjligt. Vid placering i garage med flera våningsplan bör elbilsplatser placeras i eller ovan markplan.

RÄTT SKYDD

- Skydda batterierna mot mekaniska skador. Om ett batteri eller en apparat med batteri tappats i marken bör det inspekteras. Var uppmärksam på om:
 - Batteriet har synliga fysiska skador eller buktar
 - Luktas konstigt
 - Blir varmare än normalt vid laddning eller användning
 - Batteriet ger ifrån sig ljud
 - Det sker någon form av läckage från batteriet
- Var uppmärksam på om produkten/batteriet blir väldigt varmt vid laddning eller användning. Det kan vara ett tecken på att det är skadat.
- Se till att rätt typ av släckare finns på plats. Vid laddning i större skala bör en brandsläckare speciellt framtagen för släckning av sådana bränder användas. Det är vanligt att bränder i litiumjonbatterier blossar upp efter det att släckmedel inte längre påförs. Därför bör hela släckaren tömmas vid en brand.
- Se till att laddningskablage inte ligger löst på golvet eller annan plats där de lätt kan skadas.
- Utrymmen där laddning sker bör om det är möjligt omfattas av brandlarm.
- Om elbilsladdning i större omfattning sker i undermarks garage bör installation av automatisk vattensprinkler övervägas eftersom Räddningstjänstens insatsmöjligheter är starkt begränsade.